

Sežana
Portreti spoštovanja

V prvem nadstropju poslovne stavbe Inkubatorja Sežana, na Kraški ulici 2, je do 31. maja vsak delovni dan med 7. in 16. uro na ogled razstava fotografskih portretov starejših Portreti spoštovanja. Nastala je v sodelovanju zavoda Sopotniki in Višje strokovne šole ŠC Srečka Kosovela Sežana. Za ogled zunaj delovnega časa se lahko dogovorite po telefonu 031 831 030. Z razstavo zavod Sopotniki zaznamuje desetletnico zagotavljanja brezplačnih prevozov za starejše, ki jih zagotavljajo v občinah Divača, Sežana, Hrpolje - Kozina, Sevnica, Brežice, Krško, Kočevje, Postojna, Pivka, Ajdovščina, Ankanan, Litija, Šmartno pri Litiji, Cerknica, Idrija, Zagorje ob Savi in Ilirska Bistrica.

Alumnitika
Trajnostni prehranski sistemi

V Edvardu, rojstvišni Edvarda Ravnikarja v pritličju spomeniško zaščitene stavbe, ki je del Ferantovega vrta na Igriški 5 v Ljubljani, se bo v sredo, 24. aprila, ob 19. uri začela Alumnitika na temo trajnostno prehranskih sistemov. Dr. Andreja Vezovnik, Katja Sreš iz društva Ekologi brez meja, dr. Renata Marčič, dr. Dan Podjed in dr. Tadej Malovrh se bodo pogovarjali, kaj uokvirja družbeno (ne)delovanje v povezavi s prehodom k bolj trajnostnim izbiram, kakšen je naš odnos do hrane in kakšne so naše prehranjevalne navade. Spregovarji bodo tudi o problematiki zavržene hrane in odpadkov.

Finančna uprava
Prispevki v letu 2023

Finančna uprava je lani pobrala za 5,9 milijarde evrov prispevkov za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ki so prihodek Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. Znesek je 8,8 odstotka višji kot leta 2022. Skupni davčni dolg za prispevke iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja se je znižal za 7,6 odstotka. Ob predstavitvi poročila so na finančni upravi izpostavili skrb vzbujajoče dejstvo o slabi odzivnosti delavcev, ki prejmejo obvestilo zavoda, da njihovi delodajalci niso posredovali podatkov o njihovi plači. Na finančni upravi poudarjajo, da je pomembno, da se ljudje odzovejo in ji sporočijo podatke o izplačilu ali neizplačilu plače, saj lahko na podlagi tega finančna uprava naprej ukrepa zoper delodajalce. Prav tako pa informacija o višini izplačane plače omogoča določitev zavarovalne osnove za delavca. S. F.

Ozaveščanje o pomenu novih spretnosti in učnih poti

Prvi forum EPUO 2024 Sprejeti bi morali ukrepe, ki bi nagovarjali in zavezovali k ohranjanju in ustvarjanju novih veščin

Kako napovedovati spremembe in potrebe trga dela, kako ugotoviti, katere spretnosti imamo in katerih manjka, kaj vse nam je lahko v pomoč in kako zares ozavestiti ljudi, da je vseživljensko učenje prava pot, ki prinaša moč in radost? Na ta vprašanja so iskali odgovore udeleženci prvega foruma Evropskega programa za učenje odraslih 2024–2025 (EPUO 2024) v Hiši Evropske unije z naslovom Spretnosti za vse.

ANDREJA ŽIBRET IFKO

»Evropsko leto spretnosti (ELS), ki poteka od lanskega 9. maja do letošnjega 8. maja, se počasi končuje, verjamemo pa, da se z njim ne bosta končali tudi ozaveščanje o pomenu novih spretnosti in navduševanje nad njihovim pridobivanjem,« je poudarila mag. Zvonka Pangerc Pahernik, nacionalna koordinatorica projektov TVU, EPUO in ELS ter vodja promocijskega in informacijskega središča na ACS.

Ključni resorji morajo med seboj usklajeno delovati

Pobudo za iztekajoče se evropsko leto spretnosti sta ob ugotovitvi, da v Evropi hudo primanjkuje primerno usposobljene delovne sile, ki ustreza potrebam na trgu dela, dala evropski parlament in evropski svet. Nosilec ELS v Sloveniji je ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ), v sodelovanju z ministrstvom za vzgojo in izobraževanje (MVI) in Andragoškim centrom Slovenije (ACS).

Države članice EU so bile v okviru ELS pozvane k pospešitvi aktivnosti na področju pridobivanja spretnosti, pri čemer so ciljne skupine ženske, nizko kvalificirani, starejši, invalidi in osebe s posebnimi potre-

- Jeseni začetek kampanje Ozaveščanje za vseživljensko učenje.
- Glavni cilj je vzpostaviti kulturo vseživljenskosti učenja.
- Platforma trga dela naj bi usklajevala ponudbo in povpraševanje.

bami, mladi, ki niso zaposleni ali vključeni v izobraževanje, ljudje iz socialno šibkejših okolij, prebivalci z oddaljenih območij ali regij ter razseljeni. Ključna spoznanja ELS so, da morajo pri tem ključni resorji med seboj sodelovati, ne le govoriti, temveč usklajeno delovati, od zgoraj navzdol ter od spodaj navzgor, pristopi k tem izzivom pa morajo biti celostni, je povedala mag. Zvonka Pangerc Pahernik. Glavni cilj je vzpostaviti kulturo vseživljenskosti učenja.

Preveč ali premalo kvalificirani

Na prvem forumu EPUO 2024 so predstavili široko kampanjo Ozaveščanje za vseživljensko učenje, ki se začela in bo potekala do leta 2028, ter Platformo trga dela, ki naj bi napovedovala potrebe trga dela, usklajevala ponudbo in povpraševanje ter oblikovala predloge za umestitev potrebnih spretnosti v izobraževalne programe za odpravljanje neskladij na trgu dela, ki so sicer značilna za celotno Evropo; povsod namreč kaže, da so ljudje preveč ali premalo kvalificirani za svoje trenutno delo.

Dr. Jerneja Jug Jerše, vodja predstavništva evropske komisije v Slo-

»Mnogi delavci se pritožujejo, da so preveč zaposleni, da bi imeli čas za dodatno usposabljanje in pridobivanje spretnosti. Iskanje rešitev, kako jih motivirati, je spretnost že sama po sebi,« pravi Egbert Holthuis iz evropske komisije.

V hitro spreminjajočem se delovnem okolju so tudi mehke spretnosti, kot so komunikacija, prilagodljivost in reševanje problemov, postale še pomembnejše. FOTO VORANC VOGEL

veniji, je opozorila na velike izzive na trgu dela, pri čemer ima 75 odstotkov podjetij v EU težave s pridobivanjem delovne sile in le tretjina odraslih se usposablja za dodatne spretnosti. Izobraževanje v mladosti nas ne usposablja dovolj za nove spretnosti, potrebne za zeleni prehod in hitro razvijajoče se digitalne spretnosti; avtomatizacija in umetna inteligenca sta hitro napredovali, kar vpliva na naš način dela. Delo na daljavo je v zadnjih letih postalo veliko bolj razširjeno in sprejeto. V hitro spreminjajočem se delovnem okolju so tudi mehke spretnosti, kot so komunikacija, prilagodljivost in reševanje problemov, postale še pomembnejše. Pomanjkanje delovne sile se še povečuje zaradi neuskajenosti znanj in spretnosti. Ne glede na izobrazbo kandidati nimajo potrebnih specifičnih delovnih spretnosti, digitalnih spretnosti

Leta 2022 je bilo 22,3 odstotka prebivalcev, starih od 25 do 64 let, po podatkih Eurostata vključenih v vseživljensko učenje.

in znanja tujih jezikov, ugotavljajo v evropski komisiji.

Po podatkih Eurostata iz leta 2022 je v Sloveniji v vseživljensko učenje vključenih 22,3 odstotka prebivalcev, starih od 25 do 64 let. Potrebna je podpora za razvoj novih spretnosti in učnih poti, pri čemer je nujno zagotoviti dovolj priložnosti, je poudarila mag. Branka Hrast Debeljak, generalna direktorica direktorata za srednje in višje šolstvo ter izo-

braževanje odraslih na MVI. Katja Pungercar, vodja sektorja za vseživljensko učenje na direktoratu za trg dela in zaposlovanje pri MDDSZ, pa je povedala, da je bil decembra lani pri nas delež tuje delovne sile že 15-odstoten. Egbert Holthuis, namestnik direktorice direktorata za spretnosti in delovna mesta v evropski komisiji, je poudaril, da so oblikovalci politik pod hudim pritiskom, kako delovno silo opremiti s pravimi spretnostmi, pri čemer je pomembna interakcija s podjetji. Mnogi delavci se pritožujejo, da so preveč zaposleni, da bi imeli čas za dodatno usposabljanje in pridobivanje spretnosti. Iskanje rešitev, kako jim pomagati in jih motivirati, da se zavajajo pomembnosti novih spretnosti, kar je pravzaprav vlaganje v njihovo prihodnost, je spretnost že sama po sebi.

Premajhna odzivnost delodajalcev

Mag. Jasna Kržin Stepišnik, direktorica Biotehniškega izobraževalnega centra (BIC) Ljubljana, je predstavila, kako v praksi povezujejo izobraževanje odraslih in potrebe trga dela. Pri tem je največji izziv pridobivanje udeležencev izobraževanja, ker v nekaterih panogah potrebe trga dela presegajo število ljudi, ki so pripravljani na dodatno izobraževanje in usposabljanje. Med izzivi so tudi majhno zanimanje mladih in starejših za določene poklice, včasih majhna odzivnost nekaterih delodajalcev in premajhno zavedanje, da so tudi delodajalci odgovorni za razvoj poklicnega in strokovnega izobraževanja.

Društvo gluhoslepih Dlan danes ob 10. uri vabi na dan odprtih vrat v prostore na Trebinski ulici 7 v Ljubljani. FOTO IGOR ZAPLATIL

poziva k ureditvi njihovega statusa in pravic. Velik premik se je zgodil že leta 2021, ko je Sloveniji kot prvi državi na svetu uspelo jezik gluhoslepih vpisati v ustavo.

Po mnenju poznavalcev bi morali predlog zakona dopolniti na področjih podpornih oseb, funkcionalne ocene. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve

in enake možnosti pa pozivajo tudi k utemeljitvi finančne ocene stroškov, ki jih predlog zakona prinaša. Pri zagovorniku načela enakosti, kjer so maja lani vladi priporočili pripravo predloga zakona, v katerem bo celovito urejen položaj gluhoslepih, pravijo, da njihova priporočila pri tem osnutku še niso upoštevana v celoti.

60 %

vseh odraslih naj bi se do leta 2030 v skladu z akcijskim načrtom evropskega stebra socialnih pravic usposabljalo vsako leto

46,6 %

odraslih je bilo leta 2022 vključenih v izobraževanje v EU, v Sloveniji pa 42,4 %

28.000

prostih delovnih mest bo v obdobju 2023–2027 v Sloveniji v povprečju vsako leto

sti, ki bo učinkovito povezovala ključne deležnike na trgu dela. Napoved potreb po kadrih kaže, da bo v obdobju 2023–2027 vsako leto v povprečju 28.000 prostih delovnih mest, v obdobju 2028–2037 pa se bo njihovo število zmanjšalo na 24.000.

Nova delovna mesta bodo nastajala le do leta 2027, od takrat pa jih bo večina nadomestne narave, zaradi potreb po nadomestitvi posameznikov, ki se umikajo s trga dela. Večina jih bo v poklicih, ki zahtevajo visoko usposobljenost. Največ prostih delovnih mest bo v poklicni skupini strokovnjaki, nova bodo nastajala le še v storitvah in pri prodajalcih.

Mag. Urška Bittner Pipan z ACS je povedala, da priprave na projekt Ozaveščanje za vseživljensko učenje že potekajo od začetka leta, aktivnosti za širšo javnost pa bodo začeli jeseni, otvoritveni dogodek bo 24. septembra. Do konca leta bosta

potekala prvi val nacionalne medijske kampanje in predstavitev spletnega portala.

Rezultati PIAAC: premalo razvite vse tri temeljne spretnosti

»Približno 400.000 odraslih prebivalcev Slovenije, starih od 16 do 65 let, je imelo leta 2016 kritično premalo razvite vse tri temeljne spretnosti, to so besedilne, matematične in reševanje problemov v tehnološko bogatih okoljih. Glede na podatke ugotavljamo, da je med njimi 35.000 delovno aktivnih prebivalcev. Premalo razvite spretnosti imajo odrasli iz tako imenovanih ranljivih skupin, ki imajo nižjo stopnjo izobrazbe, so priseljenci, tudi druge generacije, so iz ruralnih okolij, so starejše ženske ali moški,« je skrb vzbujajoče rezultate raziskave PIAAC o spretnosti odraslih v Sloveniji predstavila dr. Petra Javrh z ACS. Zanje je posebej značilno, da imajo zelo nizke tudi bralne spretnosti, ki so danes temelj za pridobivanje novega znanja.

Katere ukrepe pa bi glede na rezultate raziskave PIAAC morali sprejeti, da bi se stanje na področju spretnosti izboljšalo? Teja Dolgan z MVI odgovarja: »Izobraževanje in usposabljanje odraslih nikakor ne moreta biti samo domena resorja, pristojnega za izobraževanje. Izrazito je pomembno delovno okolje, prav tako pa socialna mreža, katere del je posameznik. Zato bi bilo treba sprejeti ukrepe, ki bi vse družbene podsisteme nagovarjali in nekako tudi zavezovali k ustvarjanju razmer za ohranjanje že pridobljenega znanja ter usvajanje novih veščin, ki sledijo razvoju trga dela, družbe, tehnologije in spremembam družbenih razmer.«

VEČ NA WWW.DELO.SI

Zakon za polno vključevanje gluhoslepih v družbo

Do 3. maja v javni obravnavi Zagotavlja tudi pravico do tolmača pred javnimi institucijami in razvoj jezika gluhoslepih

Do 3. maja je v javni obravnavi predlog zakona o uporabi jezika gluhoslepih. »Prizadevamo si za sprejetje zakona, ki bo ljudem z gluhoslepoto zagotovil polno in enakopravno življenje ter vključevanje v družbo,« pravi Simona Gerencer, generalna sekretarka Druženja gluhoslepih Slovenije Dlan. Danes ob 10. uri vabijo na dan odprtih vrat v prostore na Trebinski ulici 7 v Ljubljani.

ANDREJA ŽIBRET IFKO

Pri pripravi predloga zakona o uporabi jezika gluhoslepih so sodelovali predstavniki stroke in ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti od leta 2023, pod koordinatorstvom kabineta predsednika vlade.

Neustrezno razumevanje gluhoslepote

Predlog zakona ljudem z gluhoslepoto zagotavlja pravico do tolmača pred javnimi institucijami, do podporne osebe v obsegu največ 360 ur na leto, do razvoja jezika gluhoslepih ter pravico do učenja jezika gluhoslepih za osebe z gluhoslepoto, ki se ne šolajo, ter za starše otrok z gluhoslepoto

- Predlog predvideva tudi ustanovitev sveta za jezik gluhoslepih pri vladi.
- Sloveniji je leta 2021 kot prvi državi na svetu uspelo jezik gluhoslepih vpisati v ustavo.
- Potrebne dopolnitve na področjih podpornih oseb in funkcionalne ocene.

in osebne asistente. Predvideva tudi ustanovitev sveta za jezik gluhoslepih, ki ga ustanovi vlada za zagotavljanje razvoja jezika gluhoslepih.

Po mnenju Simone Gerencer je temeljni izziv na področju gluhoslepote neustrezno razumevanje te invalidnosti. Gluhoslepota pomeni hkratno kombinirano okvaro sluha in vida, ki je tako resna, da se čuta med sabo ne moreta nadomeščati.

»Ti ljudje so socialno izključeni, izolirani, imajo premalo informacij. Njihovo življenje je preprosto za bolečino, stiskami, nasiljem, diskriminacijo.« Zanje skrbi Združenje gluhoslepih Slovenije Dlan, ki že več let

pravem področju, pa izpostavlja vprašanje financiranja: »Govorimo o ustavni pravici, omejevanje ustavnih pravic z argumentom financ pa je neustavno. Izvajanje zakona je ocenjeno na približno 15,5 milijona evrov na leto. Upam, da pomislek glede visokega stroška, ki je po našem mnenju sicer ocenjen previsoko, ne bo zavora pri sprejemanju tega zakona in njegovem razvoju.«

Vera Grebenc, predstojnica katedre za duševno zdravje v skupnosti na Fakulteti za socialno delo v Ljubljani, vidi glavni izziv zakona v krepitvi vloge podporne osebe: »Tudi z rešitvami financiranja podporne osebe ostaja potreba po individualiziranem pristopu preslišana. Pomanjkljivosti so tudi pri vprašanju funkcionalnega kriterija. Poleg telesnega in medicinskega kriterija bi morali upoštevati še druge vidike, ki so pomembni za vključevanje ljudi z gluhoslepoto.«

Pomembno se ji zdi, da so storitve, ki se pripravljajo za te ljudi, načrtovane individualizirano in osebno. Pravico do uporabe jezika je po njenem mnenju uresničevati, če je poskrbljeno za vse druge okoliščine bivanja v skupnosti.

Preslišana potreba po individualiziranem pristopu

Matija Urankar, strokovnjak na ustavnopravnem in upravno-